

Motion till riksdagen 2024/25:1595

av **Lawen Redar (S)**

Förstärkt skolplikt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda en förstärkt skolplikt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige omfattas barn av skolplikt med bestämmelser om undantag från skolplikten. Dessa bestämmelser omfattar tre typer av undantag; ledighet, medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt och upphörande av skolplikt på grund av varaktig vistelse utomlands. I Riksrevisionens granskning av tillämpningen av undantagen framkommer att det råder otydlighet i vad som krävs för beslut i var och en av dessa tre undantag från skolplikten. Detta menar Riksrevisionen riskerar att leda till att undantagen används på ett sätt de inte är avsedda för. Samtidigt har inte Skolinspektionen utövat någon tillsyn över hur bestämmelserna tillämpas av kommunerna, inte heller har Skolverket tagit fram vägledning för någon av de tre undantagen.[1]

Varje år saknas barn som inte återvänder till skolan efter lov. Lov innebär för vissa barn och unga en ”ökad risk att bli utsatta för barnäktenskap, tvångsäktenskap och annat hedersrelaterat våld och förtryck under utlandsresor.” [2] Ett exempel är Göteborg som under hösten 2023 anmälde 158 barn som saknade. De skolor som anmälde flest elever som saknade låg i utsatta områden.

Utöver att undantagen från skolplikten kan användas på ett sätt som inte varit syftet vid dess tillblivelse saknar kommuner och rektorer reella verktyg att använda då vårdnadshavare tar sina barn ur skolan utan beviljande. I Sverige finns en grundlagsfäst rätt till utbildning som motsvaras av en lagfäst skyldighet att gå i skolan. Olovlig frånvaro kan förvisso föreläggas med vite, men att få en domstol att döma ut ett vite för olovlig frånvaro är en långdragen process som i praktiken endast kan användas vid mycket extrema fall av frånvaro. I vissa fall är eleven tillbaka i skolan innan vitet utdöms. Ett vite är ett påtryckningsmedel och inte ett straff och kan därför inte utdömas när eleven är åter i skolan. [3] Därför bör man överväga att utreda en förstärkt skolplikt.

[1] RIR 2019:37 Undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn, s. 43.

[2] <https://www.hedersfortryck.se/aktuellt/varje-ar-saknas-elever-som-inte-atervander-till-skolan-efter-loven-2/>

[3] RIR 2019:37 Undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn, s. 38-39.

Lawen Redar (S)